

12 8 Eylül 1967

Wlas (Ankara)

sahne

Devlet Tiyatrosu ve Devlet Konservatuvarı Müdürlükleri

BİRKAÇ yıldır ba-sında sürekli Dev-let Tiyatrosunun kötü yö-netimi üzerine yazılar çı-kyor. Bu yazıların kay-nakları araştırılınca bun-ların gene Devlet Tiyat-rosunun içinde hoşnutsuz bazı sanatçılar olduğu an-laşılıyor. Ne tuhafır bu köşeden on yıldır Devlet Tiyatrosunun aksaklıkla rına değinirken, genel mü-dürün tutumunun yanlış larını gösterirken gene aynı kimseler telefonlar ederler, evime gelirler Devlet Tiyatrosunu ve müdürünü eleştirmeme mi rica ederlerdi. Şimdi onlar eleştirmeyi yapıyor lar, ancak kişisej neden-lerle. Kimi istediği rolü alamamış, kiminin -kari-si kadroya geçmemiş, ki-mi turneye gitmek ister-miş gönderilmemiş (ve-ya istediği sürede gönde-rilmemiş) kimi turneye gitmemek istemiş de gönderilmiş. Gene gazete-lerden okuyoruz, Milli E-ğitim Bakanlığı bu suçla maların soruşturmasını yapmak için bir iki denet-çi göndermiş de bunların varacağı sonuçlara göre de Genel Müdürün iş ba-sında kalıp kalımyacağı-na karar verilecekmış.

Şimdi tiyatro ve sanat bakımından hiç bir yetki lisi olmayan Bakanlığın göndereceği denetçiler ne-yin soruşturmasını yapı-bilir, sorarım size. Olsa olsa açıklan bilet veril-miş mi, adam kayırılmış mı, gereksiz harcamalar yapılmış mı? Şimdi gene sorayım Devlet Tiyatrosu nun sanat kurumu ola-rak içinde bulunduğu çık-mazlar bunlar mıdır? Di-yelim denetçiler söylenti-lerin doğruluğunu bulup çıkardı da, Bakanlık da yeni bir genel müdür ge-ürdü, bu yeni gelen mü-dür de bu söylenenlere dikkatle eğildi, titizlik gösterdi, peki bunlar ya-pıldı da Devlet Tiyatrosu, hani şu Türk vergi yü-kümüüsünün eli açıklıkla-verdiği paralarla yürü-yen Devlet Tiyatrosu bir sanat kurumu olarak gö-revini yapmış olacak mı? Ya da Devlet Tiyatrosun-da dedikodu eksillecek mi? İşte Devlet Operası ve Baleşi Genel Müdürlü-ğü önümüzde, istedikleri genel müdür başlarına geldi (hem de çok iyi bir müdür) opera da tiyatro dan ayrıldı, dedikodu ek-sildi mi? Dedikoduların getirdiği ayrıntılardan a-na sorunları çıkaramaz, se-cemez olduk. Aslında

Devlet Tiyatrosunun so-runları çok derindir. Bir sanat kurumu olarak tu-tumu belli değildir, yıl-dan yıla değişir. Geçen yıl «Kaktüs Çiçeği» ile «Meneşe Yaprağı» nı on-dan seyretmiştik, bu yıl ise dengeli, iyi seçilmiş eserlerden meydana ge-

len bir programla başlı-yor. Günün gününe uyumu yor. Bunca yılda Devlet Tiyatrosunun uslubu di-yebileceğimiz bir uslub ve düzen gelişmiş mi-dir?

Sahneye koyucular, il-ginç dekor anlayışı geti-recek sanatçılar getirmiş midir? Yetenekli, sanat-gücü olan yeni, genç o-yuncular tanıtılmış mı-dır? Gününü gün eden bir tiyatro olmaktan öte-ye gidememiştir Devlet Tiyatrosu. Peki aksaklık-ların çözümlünü nerede arayacağız. Önce Devlet Tiyatrosunun kuruluş ka-nunu. Gerçi bu kanun ye-niden düzenlendi, taslak olarak önümüzdeki dö-nem Meclisde konuşula-cak. Bu kanunu yeniden i-yiye inceledim, hemen söyleyeyim kanunun bu değişmiş biçiminin bu ak-saklıkları düzelteyiyece-ği bir yana, Türkiye Cum-huriyetine yakışır bir ka-nun tasarısı bile değil. Bu konuya ilerde uzun-boylu değineceğim. Dev-let Tiyatrosunun ikinci aksayan yönü onun ana kaynağı Devlet Konser-vatuvarı ve onun bugün için de bulunduğu içler acı-sı durumdur. Denetçi gönderilecekse Bakanlık denetçiyi önce oraya gön-dermeli, müdür değiştiri-lecekse ilk başta oranın müdürü değiştirilmeli.

Devlet Konservatuvarı kurulup, yemışlerini ver-diği yıllarda bunca tiyat-ro geleneği olan İstanbul bu kuruma hayran ol-muş, «alayh» olmakla «mektepli» olmam arası-ndaki arağı anlamış-tı. O günden bugüne o köprülerin altından ne-sular akıp gitti. Bugün İstanbul tiyatrolarının sa-natçıların çoğunluğu «a-layh» dir, ama Konservatuvarı bitirenlerden her-bakımdan ileridir. Bugün Devlet Konservatuvarı dip-toması bir yetersizlik bel-gesi olmuştur. Okul baki-mundan öle bu yıl ögre-time başlan Muhsin Ertağrul başkanlığında bir özel tiyatro okulu

Devlet Konservatuvarın-dan her bakımdan daha plânlı daha programlı-dır. Devlet Konservatua-rımdan bugün çıkan bir sanatçı değil asıl mesle-ği olan tiyatro bilgileri-ni elde etmek, en azın-dan bir kütüpe, sokakta ki adam kadar Türkçe

konuşmak yeteneğine sa-hip değildir.

Peki bunun sorumlu-su kimdir? Hemen şunu belirtiyim büyük sanat yeteneği olanlara hiç bir şey engel olmaz, onlar bu yeteneğe sahipse Devlet Konservatuvarının bir hiç olan eğitimine ayak ba-ğı olmasınna rağmen i-yi bir sahne sanatçısı o-labilir. Ama bir konser-vatuvar eğitiminin yarar-lı yönlerini hiçe sayanlar dan değilim. Bugün Dev-let Konservatuvarı önce kimin yönetimindedir: Bir piyano öğretmeninir. Bu öğretmen ilk müdür lüğünde öğrencilere iste-nilmeyen kişi olmuş, isti-faya zorlanmıştı. Hangi akla hizmet bunca yıl Konservatuvara hiç bir ya-rarı olmayan bir kişiyi yeniden müdür yapmak? Konservatuvar ilişkileri arada bir dertleşmek i-çin hana gelir, bunlar-dan biri anlatmıştı. Kon-servatuvar müdürü olma-yı kims e işlem.yormuş. Aylığı kurtarmıyormuş. Kimi öğretmen Avrupa da harika çocukları de-netlemekle oyalanırken, kimi de içerden harika çözümler zra yüksek ücretle özel ders verip büyük pa-ralar kazanırken bu işi kims e benimsemişormuş. Bu iş için ya ülkücü ola-caksınız, maddi kaygılar dan uzak bulunup hiz-met sevgisiyle delup ta-şacaksınız. Öyleyi de ge-jmedi değil işte İhan Us-manbaş işte Gültekin O-rarsay, ama ne yazık mü-dürükleri uyan sürme-di. Ya da sosyete yaşayı-şını tekteyi partilerini, Avrupa gezilerini seve-ceksiniz, salon adam o-lacaksınız, bu meraklar-ınız uğruna katlanacaksınız. Ayrıca söylemek ge-rekmez böylesinin ken-dinden başka birşeye faydası olmaz. Bir de es-ki kuskaktan bir kapıkıaç-tı kanunla bir gecede profesör olmak isteyen, her tarakta pezi olan, derslerine uğramayan bir eski kuskak vardır, onun da gönlünü hoşnut et-

mek gerekir. Bir «müsa-virler heyeti» v a l dır, işte bunun üyeleri-nin gönlü edirse bu mü-dürden iyisi yoktur. Bu-roya genç kuşağın adımı-bile atırlmaz. Konser-vatuvar'da müzik, bale ve tiyatro bölümleri vardır. Ama müzikçilerin dedi-ği dediktir.

Şimdi duydum Devlet Konservatuvarı Müdürü Paris'e uzanmış. Aman ne iyi dedim kimbilir Konservatuvar için ne gü-zel incelemeler yapar, ba-le ve tiyatroya öğretmen ler bulur. Meğer solfej öğretmeni aramaya çıkmış Paris'e. Yani öğret-menin en gereksizini arı-yor. Eh! piyano öğretme-ninden müdür olursa tu-tup sahne uygulaması, sahne tekniği, bale için pas de deux öğretmeni arayacak değil ya. Üste-lim solfej için bir ögre-tim görevlisini Paris'e görgüsünü arttırmaya ka-rısıyla göndermişsiniz, tam ondan yararlanacak sınız Devlet Konservatua-rı müdürü Paris'te solfej öğretmeni arar. Bir de Muammer Sun var, bu dersleri ondan iyi kim verebilir? Dahası var, Muammer Sun gibi bir kültür adamımız Devlet Konservatuvarına yüzyıl-lık yol aldırır, değil mi? Ama Konservatuvar Müdü-rünün işine böyle ülkücü-ler gelir mi, o zaman iş-şin foyası ortaya çık-a-cak. Öyleyse? Öyleyse Muammer Sun askerden dönünce onu gerçekçe gös-termeden Konservatuvar dan içeri almazsın, son-ra Paris'e gidip solfej ö-ğ-retmeni ararsın, hem hiç yoktan bir Avrupa yolcu luğu çıkar hem de bir yabaner getirip yerli de-ğerleri bir yana itersen-iz, bir taşla iki kuş. «Ye-ni genel müdürle, yeni müsteşar mı eskî dost-tur, işi yok da conserva-tuarın aksaklıklarıyla mı uğraşacak, hem de beni sever.» Duyduklarım-la bildiklerimle Devlet Kon-servatuvarı üzerine kitap yazabilirim. Hem de bil-gi kaynağım gene Konser-vatuvar ilişkileri. Ben-ce asıf suçlu onlar, çün-kü bunları yalnız benim kulduğuma gelip fısıldıyor-lar, eyleme geçmeye ge-lince kimse kıpırdamı-yor.

Şimdi Anladınız mı ne den Devlet Tiyatrosu gün-den güne çürüleşip kuru-yor. Denetçi mi göndere-ceksiniz? Adres: Cebeci, Devlet Konservatuvarı.